**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**
**ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**
**ФАКУЛЬТЕТ КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ, МАРКЕТИНГУ ТА КОМУНІКАЦІЙ**

**ЗАТВЕРДЖУЮ**
**Декан факультету**
**_____ Дмитро АВРАМЕНКО**
**«25» вересня 2026 р.**

**ЗАТВЕРДЖУЮ**
**Перший проректор**
**_____ Надія КОВАЛЬЧУК**
**«25» вересня 2026 р.**

# СИЛАБУС

**з освітнього компонента «Європейська практика сталого розвитку міст та територій»**
**ступінь вищої освіти – магістр**
**галузь знань – кілька галузей знань (перелік — у додатку)**
**спеціальність – кілька спеціальностей (перелік — у додатку)**
**освітня програма – вибіркова дисципліна для здобувачів різних освітніх програм**

**Кафедра маркетингу**

Силабус склали: професор кафедри маркетингу, д.е.н., професор Олег КУЗЬМАК; доцент кафедри публічного та проектного управління, к.е.н., Senior Researcher Максим ВОЙЧУК; професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, д.е.н., професор Олена КУЗЬМАК; професор кафедри маркетингу, доктор економіччних наук, професор Оксана ПОЛІНКЕВИЧ

Силабус затверджений на засіданні кафедри маркетингу, протокол № 2 від «25» вересня 2026 р.

Завідувач кафедри к.е.н., доцент Ірина ЛОРВІ

Розглянуто та схвалено групами забезпечення освітніх програм — див. додаток

Схвалено науково-методичною радою університету, протокол № 3 від «25» вересня 2026 р.

Затверджений силабус онлайн:
https://e.lntu.edu.ua/syllabus/3978

**Луцьк – 2026**

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА «Європейська практика сталого розвитку міст та територій»**

| | |
|---|---|
| **Освітня програма** | вибіркова дисципліна для здобувачів різних освітніх програм |
| **Галузь знань / Спеціальність** | кілька галузей знань (перелік — у додатку) / кілька спеціальностей (перелік — у додатку) |
| **Рівень вищої освіти** | другий (магістерський) |
| **Статус дисципліни** | вибіркова |
| **Мова викладання** | українська |
| **Обсяг** | 5 кредитів ECTS / 150 годин, семестр 2 |
| **Форма контролю** | залік |
| **Викладач(і)** | д.е.н., професор Олег КУЗЬМАК<br>к.е.н., Senior Researcher Максим ВОЙЧУК<br>д.е.н., професор Олена КУЗЬМАК<br>доктор економіччних наук, професор Оксана ПОЛІНКЕВИЧ<br>електронна пошта: o.polinkevych@lutsk-ntu.com.ua |

## 1. Мета і завдання дисципліни

**Мета:** Метою вивчення дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти системних знань про європейські підходи, політики та практики сталого розвитку міст і територій, а також набуття аналітичних і практичних навичок щодо оцінювання та адаптації інституційних, економічних, управлінських, технологічних і соціальних механізмів сталого розвитку ЄС до умов України. Дисципліна спрямована на розвиток здатності обґрунтовувати стратегічні та управлінські рішення щодо сталого розвитку територій, взаємодії бізнесу і громад, використання інноваційних технологій, циркулярних та ESG-підходів, інтегрованого міського планування і кліматичної адаптації.

**Завдання:** Навчальна дисципліна «Європейська практика сталого розвитку міст і територій» спрямована на вивчення концептуальних засад, політик, інституційних механізмів та практичних інструментів забезпечення сталого розвитку міст і територій у Європейському Союзі. Дисципліна формує системне розуміння взаємозв’язку економічних, соціальних та екологічних складових територіального розвитку, особливостей регіональної політики та політики згуртованості ЄС, просторового й інтегрованого міського планування, а також механізмів фінансування сталого розвитку.

У межах дисципліни розглядаються європейські підходи до трансформації бізнесу відповідно до принципів сталого розвитку, технологічних інновацій і циркулярної економіки, формування сталих ланцюгів постачання, застосування ESG-підходів та розвитку соціальної відповідальності бізнесу. Окрему увагу приділено взаємодії органів місцевого самоврядування, бізнесу та громад, розвитку місцевої економіки і соціальної інклюзії, використанню європейських програм та інструментів підтримки розвитку територій.

**Пререквізити:** Навчальний курс базується на аналізі політик, програм та практик Європейського Союзу, досвіду європейських міст і компаній у сфері сталого розвитку, цифрової трансформації та Smart City, розвитку зеленої й циркулярної економіки, інтегрованого міського розвитку та адаптації до змін клімату. Європейський досвід розглядається з позицій оцінювання можливостей його адаптації до потреб та умов розвитку українських міст і територіальних громад.

## 2. Компетентності

Дисципліна загальноуніверситетського вибору: її обирають здобувачі різних освітніх програм. Вона сприяє формуванню загальних і спеціальних (фахових) компетентностей, визначених освітньою програмою здобувача; очікувані результати навчання дисципліни наведено в розділі 4.

## 3. Структура дисципліни, розподіл годин, зв'язок тем з компетентностями

| № | Назва теми | **Лекції** денна/ заочна | **Практ./ Семін./ лаб** денна/ заочна | **Самост. робота** денна/ заочна | **Разом** | **Методи навчання** | **Методи оцінювання** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Змістовий модуль 1. Європейська парадигма сталого розвитку міст і територій** | | | | | | | |
| 1 | Тема 1. Концептуальні засади сталого просторового розвитку | 2/1 | 1/– | 7/9 | 10/10 | МН1, МН2, МН3, МН4 | МО2, МО4 |
| 2 | Тема 2. Спільна регіональна політика Європейського Союзу | 2/– | 1/– | 7/10 | 10/10 | МН1, МН2, МН3, МН4 | МО2, МО4 |
| 3 | Тема 3. Інституційно-економічне забезпечення сталого розвитку міст і територій у Європейському Союзі | 2/– | 1/– | 7/10 | 10/10 | МН1, МН2, МН3, МН4 | МО2, МО4 |
| **Змістовий модуль 2. Від сталого розвитку до стійких компаній: досвід ЄС** | | | | | | | |
| 4 | Тема 4. Політика ЄС у сфері сталого бізнесу: регуляторні засади та практики реалізації | 2/– | 1/1 | 7/9 | 10/10 | МН1, МН2, МН3, МН4 | МО2, МО4 |
| 5 | Тема 5. Технологічні інновації та циркулярні рішення для сталого розвитку компаній: європейський досвід | 2/– | 1/– | 7/10 | 10/10 | МН1, МН2, МН3, МН4 | МО2, МО4 |
| 6 | Тема 6. Сталі ланцюги постачання та корпоративна відповідальність: ESG-підходи ЄС | 2/– | 1/– | 7/10 | 10/10 | МН1, МН2, МН3, МН4 | МО2, МО4 |
| **Змістовий модуль 3. Соціальна відповідальність бізнесу та взаємодія з громадами в напрямку сталого розвитку** | | | | | | | |
| 7 | Тема 7. Європейська модель соціальної відповідальності бізнесу: концепції, принципи та стандарти | 2/– | 1/1 | 7/9 | 10/10 | МН1, МН2, МН3, МН4 | МО2, МО4 |
| 8 | Тема 8. Моделі та практики соціальної відповідальності бізнесу в країнах Європейського Союзу | 2/– | 1/– | 7/10 | 10/10 | МН1, МН2, МН3, МН4 | МО2, МО4 |
| 9 | Тема 9. Міжнародне партнерство ЄС задля сталого розвитку: співпраця бізнесу та громади | 2/– | 1/1 | 7/9 | 10/10 | МН1, МН2, МН3, МН4 | МО2, МО4 |
| **Змістовий модуль 4. Сталий розвиток міст: економіка, яка працює для громадян, досвід ЄС** | | | | | | | |

| № | Назва теми | **Лекції** денна/ заочна | **Практ./ Семін./ лаб** денна/ заочна | **Самост. робота** денна/ заочна | **Разом** | **Методи навчання** | **Методи оцінювання** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 10 | Тема 10. Місцева економіка та соціальна інклюзія: як міста ЄС підтримують громади | 2/1 | 1/– | 7/9 | 10/10 | МН1, МН2, МН3, МН4 | МО2, МО4 |
| 11 | Тема 11. Кругова економіка та сталий розвиток міських територій | 2/– | 1/1 | 7/9 | 10/10 | МН1, МН2, МН3, МН4 | МО2, МО4 |
| 12 | Тема 12. Інтегрована економічна стратегія міст: як міста ЄС забезпечують добробут громадян | 2/– | 1/– | 7/10 | 10/10 | МН1, МН2, МН3, МН4 | МО2, МО4 |
| **Змістовий модуль 5. Стратегія ЄС щодо сталого та розумного розвитку міст і територій** | | | | | | | |
| 13 | Тема 13. Європейська політика сталого розвитку міст: цілі, виклики та інструменти | 2/– | 1/1 | 7/9 | 10/10 | МН1, МН2, МН3, МН4 | МО2, МО4 |
| 14 | Тема 14. Розумні міста як інструмент сталого розвитку: європейські підходи та практики | 2/– | 1/– | 7/10 | 10/10 | МН1, МН2, МН3, МН4 | МО2, МО4 |
| 15 | Тема 15. Європейські практики адаптації міст до змін клімату: уроки для України | 2/– | 1/1 | 7/9 | 10/10 | МН1, МН2, МН3, МН4 | МО2, МО4 |
| | **Разом** | **30/2** | **15/6** | **105/142** | **150/150** | | |

*Методи навчання: МН1 — словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо); МН2 — практичний метод (лабораторні та практичні заняття); МН3 — наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій); МН4 — робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату).*

*Методи оцінювання: МО2 — усне або письмове опитування; МО4 — тестування.*

## 4. Результати навчання

**Знати:**

– розуміти концептуальні засади та пояснювати взаємозв’язок економічних, соціальних і екологічних складових сталого розвитку міст і територій; аналізувати регіональну, міську та інші політики Європейського Союзу, а також нормативні, інституційні й фінансові механізми їх реалізації; оцінювати європейські підходи до сталого розвитку бізнесу, застосування ESG-принципів, формування сталих ланцюгів постачання та реалізації соціальної відповідальності бізнесу; аналізувати практики розвитку місцевої економіки, соціальної інклюзії, циркулярної економіки та взаємодії органів місцевого самоврядування, бізнесу і громад; оцінювати можливості застосування цифрових технологій і Smart City-рішень у забезпеченні сталого міського розвитку та підвищенні якості управлінських рішень; визначати кліматичні виклики для міських систем та аналізувати європейські підходи до адаптації міст і територій до змін клімату; порівнювати європейські практики сталого розвитку, визначати передумови й обмеження їх адаптації до потреб українських міст і територіальних громад; розробляти та обґрунтовувати стратегічні пропозиції, рекомендації й управлінські рішення щодо сталого розвитку міст і

територій з урахуванням європейського досвіду.

**Вміти:**

– здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу для розуміння взаємозв’язку економічних, соціальних, екологічних, технологічних та інституційних чинників сталого розвитку міст і територій; здатність аналізувати європейські політики, нормативні підходи, інституційні та фінансові механізми сталого розвитку й оцінювати можливості їх застосування в інших інституційних і територіальних умовах; здатність здійснювати критичний аналіз практик сталого розвитку міст, територій і бізнесу та обґрунтовувати управлінські рішення на основі отриманих результатів; здатність працювати в міждисциплінарному та міжнародному середовищі, використовувати європейський досвід і взаємодіяти з органами влади, бізнесом, громадськими організаціями та іншими заінтересованими сторонами; здатність генерувати та обґрунтовувати рішення щодо застосування інноваційних, цифрових і сталих підходів у розвитку міст і територіальних громад.

## 5. Цілі сталого розвитку

ЦСР 4 – Якісна освіта

ЦСР 11 – Сталий розвиток міст і громад

ЦСР 16 – Мир, справедливість та сильні інститути

ЦСР 17 – Партнерство заради сталого розвитку

## 6. Неформальна освіта

Рекомендовані курси, тренінги, стажування та інші: результати навчання, здобуті у формальній, неформальній чи інформальній освіті, можуть бути визнані відповідно до процедур ЛНТУ. Підтвердженнями можуть бути сертифікати тематичних тренінгів, вебінарів чи онлайн-курсів разом з описом досягнутих результатів навчання та, за потреби, коротке верифікаційне завдання або портфоліо.

## 7. Критерії та форми контролю

Оцінювання — за 100-бальною шкалою (національна шкала / ЄКТС). Підсумковий бал = поточний контроль (60 %) + модульний контроль (40 %).

Академічна доброчесність: самостійне виконання завдань; коректне посилання на джерела; позначення частин тексту, згенерованих засобами ШІ. Порушення академічної доброчесності не толеруються.

## 8. Зміст тем

### Тема 1. Концептуальні засади сталого просторового розвитку

Сутність і принципи сталого просторового розвитку та взаємозв’язок економічних, соціальних і екологічних складових у плануванні територій. Особливості реалізації принципів сталого розвитку на різних рівнях управління: місцевому, регіональному та національному. Стратегічне і просторове планування, адаптація до змін клімату, підвищення енергетичної ефективності та ресурсозбереження як основні напрями забезпечення сталого розвитку територій. Цілі сталого розвитку ООН та їх значення для формування пріоритетів просторового розвитку. Європейська зелена угода (European Green Deal) у контексті трансформації підходів до сталого розвитку міст і територій. Європейські та українські практики реалізації принципів сталого просторового розвитку.

### Тема 2. Спільна регіональна політика Європейського Союзу

Сутність, основні принципи та цілі Спільної регіональної політики Європейського Союзу. Роль регіональної політики у процесах європейської інтеграції, зменшенні територіальних диспропорцій та посиленні соціально-економічної згуртованості ЄС. Пріоритети регіонального розвитку: інновації, стійкість, зайнятість і сталий розвиток. Механізми підтримки та стимулювання розвитку менш розвинених регіонів: створення робочих місць, розвиток інфраструктури, підтримка економічної активності та збереження культурної спадщини.

Моніторинг, оцінювання результативності та впливу регіональних програм і проєктів, система звітності. Спільна регіональна політика ЄС як інструмент соціально-економічної стабільності, територіальної згуртованості та збалансованого розвитку європейських регіонів. Практики реалізації регіональних проєктів у ЄС та основні виклики регіонального розвитку.

**Тема 3. Інституційно-економічне забезпечення сталого розвитку міст і територій у Європейському Союзі**

Нормативні та стратегічні засади сталого розвитку міст і територій у Європейському Союзі. Європейські підходи до реалізації Порядку денного сталого розвитку до 2030 року та документ Європейської Комісії «На шляху до сталої Європи до 2030 року». Спільна регіональна політика та політика згуртованості ЄС як складові забезпечення збалансованого територіального розвитку. Міський порядок денний для ЄС та його роль у формуванні пріоритетів міської політики. Інституційне забезпечення сталого розвитку міст і територій та роль Європейського комітету регіонів у представленні інтересів місцевих і регіональних органів влади. Фінансові механізми та інструменти підтримки сталого міського і регіонального розвитку. Європейські програми та ініціативи підтримки інноваційного й інтегрованого міського розвитку. URBACT як механізм міжміської співпраці, взаємного навчання та поширення кращих практик. Міжнародне міське та регіональне співробітництво в межах IURC та інструменти професійного обміну досвідом REGIO Peer2Peer+. Можливості використання інституційних, фінансових та кооперaційних механізмів ЄС для сталого розвитку міст і територій України.

**Тема 4. Політика ЄС у сфері сталого бізнесу: регуляторні засади та практики реалізації**

Формування політики Європейського Союзу у сфері сталого ведення бізнесу та її вплив на діяльність компаній. Європейська зелена угода (European Green Deal) як стратегічна основа трансформації бізнес-середовища ЄС. Вимоги до корпоративної звітності у сфері сталого розвитку та роль Директиви CSRD у забезпеченні прозорості екологічних, соціальних і управлінських аспектів діяльності компаній. Європейська система регулювання викидів парникових газів та механізми функціонування EU ETS. Регулювання викидів $CO_2$ та управління ресурсами: механізми моніторингу, обліку й оцінювання вуглецевого сліду, підходи до його верифікації та сертифікації. Вплив регуляторних вимог і принципів сталого розвитку ЄС на стратегічні, інвестиційні та операційні рішення компаній. Практики європейських підприємств щодо інтеграції принципів сталого розвитку у бізнес-моделі та господарську діяльність. Інструменти підтримки малих і середніх підприємств у процесі переходу до сталого ведення бізнесу. Можливості адаптації європейських регуляторних підходів до умов функціонування українських підприємств.

**Тема 5. Технологічні інновації та циркулярні рішення для сталого розвитку компаній: європейський досвід**

Роль технологічних інновацій у переході компаній до сталих моделей розвитку. Використання IoT, Big Data та блокчейн-технологій для підвищення ресурсної ефективності й екологічної результативності бізнес-процесів, удосконалення управління ресурсами та підтримки управлінських рішень. Циркулярна економіка як напрям трансформації діяльності компаній і раціонального використання ресурсів. Європейські практики впровадження цифрових технологій і циркулярних рішень у діяльність компаній. Роль інноваційних екосистем у створенні, апробації, поширенні та впровадженні технологічних рішень для сталого розвитку бізнесу. Взаємозв’язок технологічної трансформації, екологічної результативності, сталості та конкурентоспроможності компаній. Можливості адаптації європейських технологічних і циркулярних практик у діяльності українських підприємств для підвищення їх конкурентоспроможності.

**Тема 6. Сталі ланцюги постачання та корпоративна відповідальність: ESG-підходи ЄС**

Концепція сталого та відповідального ланцюга постачання і його значення для забезпечення сталості бізнесу. Екологічні, соціальні та управлінські критерії ESG у формуванні вимог до постачальників, закупівель, логістичних та операційних процесів і взаємодії з бізнес-партнерами. Європейські практики інтеграції екологічних вимог, стандартів і принципів ресурсної ефективності у логістику та управління ланцюгами постачання. Управління екологічними й соціальними ризиками та забезпечення прозорості й відповідальності у ланцюгах створення

вартості. Вплив ESG-підходів на корпоративну стратегію, систему управління та прийняття управлінських рішень у компаніях ЄС. Взаємозв’язок сталості ланцюгів постачання, корпоративної соціальної відповідальності та ESG-орієнтованого управління. Можливості адаптації європейських підходів до сталого управління ланцюгами постачання та ESG-практик на українських підприємствах.

**Тема 7. Європейська модель соціальної відповідальності бізнесу: концепції, принципи та стандарти**

Поняття та еволюція соціальної відповідальності бізнесу. Порівняльна характеристика американської та європейської моделей соціальної відповідальності, особливості їх становлення та інституціоналізації. Підходи до оцінювання соціальної відповідальності на рівні держави та корпорацій, міжнародні індекси й системи оцінювання відповідальної діяльності бізнесу. Формування нормативних та інституційних засад соціальної відповідальності в Європейському Союзі: Зелена книга «Створення умов для поширення соціальної відповідальності бізнесу в Європі», стратегічні документи та ініціативи ЄС у сфері корпоративної соціальної відповідальності, сталого розвитку, прав людини та демократії. Міжнародні принципи, стандарти та ініціативи відповідального ведення бізнесу: GRI Standards, SA8000:2026, ISO 26000:2010 «Guidance on social responsibility», ISO 14001:2026 «Environmental management systems», ISO 45001:2018 «Occupational health and safety management systems», Глобальний договір ООН, Керівні принципи ООН щодо бізнесу та прав людини, Керівні принципи ОЕСР для багатонаціональних підприємств щодо відповідального ведення бізнесу та Керівництво ОЕСР з належної перевірки для відповідального ведення бізнесу. Відповідальна бізнес-поведінка (RBC) як сучасний підхід до взаємодії бізнесу із суспільством і заінтересованими сторонами. Еволюція взаємозв'язку корпоративної соціальної відповідальності, RBC та ESG-підходу. Екологічний, соціальний та управлінський виміри ESG у системі відповідального ведення бізнесу. Основні моделі й теоретичні підходи до корпоративної соціальної відповідальності: концепція КСВ, піраміда Керролла, теорія заінтересованих сторін, концепція потрійного підсумку (Triple Bottom Line) та інші підходи до пояснення відповідальної поведінки компаній.

**Тема 8. Моделі та практики соціальної відповідальності бізнесу в країнах Європейського Союзу**

Принципи соціальної відповідальності бізнесу в європейському підході та особливості їх практичної реалізації. Вплив міжнародних стандартів і принципів відповідального ведення бізнесу, зокрема ISO 26000, Глобального договору ООН та ESG-підходів, на корпоративні практики в країнах ЄС. Регуляторна політика Європейського Союзу у сфері корпоративної відповідальності та сталого розвитку: європейська стратегія КСВ, вимоги до нефінансової та корпоративної звітності зі сталого розвитку, Green Deal, Fit for 55.

Моделі соціальної відповідальності бізнесу в країнах Європейського Союзу. Скандинавський підхід: соціальне партнерство, інвестиції у працівників і сталий розвиток. Німецькі практики екологічної відповідальності, корпоративної підтримки суспільних ініціатив і розвитку громад. Французький досвід нормативного стимулювання відповідального бізнесу та нефінансової звітності. Особливості розвитку соціальної відповідальності бізнесу в країнах Центрально-Східної Європи та зростання ролі малого і середнього бізнесу. Порівняльні характеристики європейського й американського підходів до соціальної відповідальності.

Практики реалізації соціальної відповідальності у великих компаніях, малому та середньому бізнесі. Механізми державної підтримки й стимулювання соціально відповідальної діяльності підприємств. Корпоративні ініціативи та моделі відповідального бізнесу на прикладі IKEA, Unilever, Danone та інших компаній. Інноваційні напрями розвитку соціальної відповідальності: зелена та циркулярна економіка, екологічні технології, цифрова трансформація, Big Data та штучний інтелект. Дилема узгодження економічної результативності та соціальної відповідальності компаній. Сучасні тенденції розвитку соціально відповідального бізнесу та можливості адаптації європейських практик в Україні.

**Тема 9. Міжнародне партнерство ЄС задля сталого розвитку: співпраця бізнесу та громади**

Європейські програми та ініціативи підтримки сталого економічного розвитку України, підприємництва і територіальних громад. Можливості підтримки малого і середнього бізнесу,

інноваційних підприємств та стартапів у межах європейських програм: консультаційна та менторська підтримка, доступ до міжнародних партнерств і європейських ринків. Досвід участі українських підприємств у програмах підтримки конкурентоспроможності та експортоорієнтованого бізнесу.
Програма Horizon Europe як інструмент підтримки досліджень, інновацій, цифрової та зеленої трансформації. Можливості участі українських компаній, наукових установ та інших організацій у європейських дослідницьких та інноваційних проєктах. Creative Europe та можливості підтримки культурних і креативних індустрій: видавничих, аудіовізуальних, дизайнерських, культурних та інших ініціатив. Практики реалізації підтриманих європейськими програмами проєктів в Україні.
Фінансові та консультаційні інструменти підтримки малого і середнього бізнесу з боку ЄБРР: екологічні ініціативи, цифровізація, розвиток і розширення ринків. Практичний досвід українських підприємств щодо використання фінансової та консультаційної підтримки. Програми та ініціативи ЄС у межах Східного партнерства, їх значення для економічної інтеграції, розвитку бізнесу та громадських ініціатив в Україні, Грузії та Молдові. Європейська підтримка децентралізації та розвитку територіальних громад на прикладі програми U-LEAD з Європою. Форми взаємодії малого бізнесу, органів місцевого самоврядування та громадських ініціатив у забезпеченні місцевого й регіонального розвитку. Європейський та український досвід реалізації проєктів, що отримали фінансову й інституційну підтримку.
Виклики міжнародного партнерства та доступу до європейських програм: адміністративні бар'єри, складність підготовки проєктних заявок і залучення фінансування, недостатня поінформованість та потреба у розвитку компетентностей підприємців і представників громад щодо використання грантових можливостей. Перспективи поглиблення партнерства України з Європейським Союзом у підтримці бізнесу, інновацій та сталого розвитку громад.

**Тема 10. Місцева економіка та соціальна інклюзія: як міста ЄС підтримують громади**

Місцева економіка як складова сталого розвитку міст і територіальних громад. Підходи міст Європейського Союзу до підтримки малого бізнесу та соціального підприємництва. Взаємодія органів міського управління, бізнесу та громадських організацій у формуванні умов для соціальної інклюзії. Соціальне підприємництво і громадські ініціативи як інструменти створення робочих місць та залучення вразливих груп населення до економічного і суспільного життя громади. Європейські інструменти фінансової підтримки ініціатив соціальної інклюзії (ERDF, ESF). Практики міст ЄС: Барселона – підтримка місцевого підприємництва через механізми мікрокредитування; Турин – розвиток соціальних кооперативів для інтеграції вразливих верств населення. Можливості адаптації європейських практик підтримки місцевої економіки та соціальної інклюзії в українських громадах.

**Тема 11. Кругова економіка та сталий розвиток міських територій**

Кругова економіка як підхід до сталого та ресурсоефективного розвитку міських територій: основні принципи, цілі та економічне значення. Особливості формування і реалізації циркулярних рішень у малих та середніх містах. Інструменти управління міськими ресурсними потоками і відходами, використання цифрових платформ для їх моніторингу. Економічні ефекти впровадження принципів кругової економіки для міста: раціональне використання ресурсів, зниження навантаження на міський бюджет та формування нових економічних можливостей. Європейські практики реалізації циркулярних підходів: Стокгольм – повторне використання відходів для виробництва енергії; Гаага – стимулювання переходу бізнесу до замкнутих ланцюгів постачання. Роль територіальних громад і бізнесу у впровадженні практик кругової економіки. Перспективи адаптації та розвитку циркулярних рішень в українських містах.

**Тема 12. Інтегрована економічна стратегія міст: як міста ЄС забезпечують добробут громадян**

Інтегрований підхід до формування стратегій розвитку міст на основі узгодження економічних, соціальних та екологічних пріоритетів. Використання сучасних цифрових рішень у стратегічному плануванні та управлінні міським розвитком. Європейські практики реалізації інтегрованих стратегій: Лейпциг – стимулювання економічної активності та розвитку житлових районів; Болонья – інвестиції у громадські простори як інструмент економічного розвитку та

підвищення якості міського середовища. Вплив інтегрованих міських стратегій на зменшення соціальної нерівності, підвищення якості життя та добробуту громадян. Фінансові інструменти забезпечення реалізації інтегрованих стратегій розвитку міст у Європейському Союзі. Формування міської стратегії з урахуванням локальних потреб, наявних ресурсів і пріоритетів розвитку території. Послідовність розроблення інтегрованої економічної стратегії та можливості застосування європейського досвіду в українських містах.

**Тема 13. Європейська політика сталого розвитку міст: цілі, виклики та інструменти**

Стратегічні засади політики Європейського Союзу у сфері сталого міського розвитку. Європейська зелена угода (European Green Deal), Стратегія сталого розвитку до 2030 року та Лейпцизька хартія як орієнтири трансформації європейських міст і територій. Впровадження принципів зеленої економіки у стратегічне та просторове планування міського розвитку. Реалізація Цілей сталого розвитку ООН у контексті міської політики ЄС. Фінансові інструменти та програми підтримки сталого міського розвитку: Horizon Europe, URBACT, ERDF. Європейські практики реалізації проєктів сталого розвитку міст: екологічні ініціативи Амстердама та інноваційні міські рішення Відня. Оцінювання можливостей адаптації стратегічних підходів, інструментів і практик ЄС до потреб та умов розвитку українських міст.

**Тема 14. Розумні міста як інструмент сталого розвитку: європейські підходи та практики**

Концепція Smart City та її роль у трансформації міського управління і забезпеченні сталого розвитку територій. Ключові складові розумного міста та взаємозв’язок технологічних, управлінських, екологічних і соціальних рішень. Міські дані як ресурс управління: цифрові інструменти їх збору, оброблення й аналізу для обґрунтування управлінських рішень та оцінювання міських процесів. Застосування цифрових платформ, Big Data та Інтернету речей (IoT) у сферах міського управління, енергетики, транспорту та надання міських послуг. Європейські практики Smart City: Барселона – цифрові рішення у сфері енергоефективності та міської мобільності; Копенгаген – використання цифрових технологій для скорочення вуглецевого сліду та підтримки кліматичних цілей; Гельсінкі – цифрові рішення у формуванні інклюзивного та орієнтованого на потреби громадян міського середовища. Механізми міжміської співпраці та обміну досвідом у Європейському Союзі щодо розроблення, апробації та поширення Smart City-рішень. Взаємозв’язок цифрової трансформації, якості міського управління та досягнення цілей сталого розвитку територій.

**Тема 15. Європейські практики адаптації міст до змін клімату: уроки для України**

Вплив змін клімату на функціонування та розвиток міст: кліматичні ризики для інфраструктури, транспортних систем, енергетики та міського середовища. Оцінювання вразливості міських систем і визначення пріоритетів кліматичної адаптації. Європейські підходи та практики адаптації міст до кліматичних змін: розвиток зеленої інфраструктури на прикладі берлінського Tempelhofer Feld; управління водними ресурсами та адаптація міського середовища до водних ризиків на прикладі Роттердама. Використання цифрових та інноваційних технологій для моніторингу кліматичних ризиків і підтримки управлінських рішень. Інтеграція кліматичних ризиків і адаптаційних заходів у процеси урбаністичного та стратегічного планування. Взаємодія органів міського управління, громад і бізнесу у формуванні та реалізації кліматичних стратегій. Оцінювання можливостей адаптації європейських підходів і практик до потреб та умов розвитку українських міст.

## 9. Опис ІЗ/КПІЗ

Не передбачено навчальним планом.

## 10. Загальні вимоги

Освітній процес регулюється академічними правилами ЛНТУ. Здобувачі освіти зобов’язані ознайомитися з вимогами, визначеними Кодексом академічної доброчесності ЛНТУ та Політикою етичного використання штучного інтелекту в ЛНТУ, і дотримуватися принципів академічної доброчесності та етичного використання штучного інтелекту в освітній діяльності.

**Академічна доброчесність.** Учасники освітнього процесу зобов’язані дотримуватися Закону

України «Про академічну доброчесність» від 18.12.2025 № 4742-IX та внутрішніх нормативних документів ЛНТУ. Не допускаються академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація, привласнення авторства, несамостійне виконання завдань, а також недоброчесне використання результатів, згенерованих штучним інтелектом.

**Використання штучного інтелекту.** Інструменти штучного інтелекту можуть використовуватися для пошуку ідей, пояснення методів, попереднього структурування, мовного редагування та допоміжного аналізу неконфіденційних даних, якщо конкретне завдання не передбачає повністю самостійного виконання. Здобувач освіти має зазначати використаний інструмент, мету та етап його застосування, перевіряти факти й розрахунки та самостійно обґрунтовувати висновки.

**11. Література**

**ІІ. Наукові праці**

*Праці автора силабуса:*

1. Kuzmak, O., Pontrandolfo, P., Kuzmak, O., Stepura, T. (2026). Smart Cities and Urban Resilience in Ukraine: Towards Sustainable Recovery and Digital Transformation. In: Semenov, A., Yepifanova, I., Kajanová, J. (eds) Data-Centric Business and Applications. Lecture Notes on Data Engineering and Communications Technologies, vol 272. Springer, Cham. / URL: https://doi.org/10.1007/978-3-032-06608-4_8

2. Kuzmak, O., Kuzmak, O., Stepura, T., Lorvi, I. (2025). Digital Transformation to the Efficiency and Sustainability of Cities. In: Semenov, A., Yepifanova, I., Kajanová, J. (eds) Data-Centric Business and Applications. Lecture Notes on Data Engineering and Communications Technologies, vol 240. Springer, Cham. / URL: https://doi.org/10.1007/978-3-031-81557-7_13

3. Polinkevych, O., Kuzmak, O., Kamiński, R., Kuzmak, O. (2025). Innovative Mechanisms for Regulating the Social Welfare of Refugees: Demographic Collapse or Sustainable Development. In: Semenov, A., Yepifanova, I., Kajanová, J. (eds) Data-Centric Business and Applications. Lecture Notes on Data Engineering and Communications Technologies, vol 240. Springer, Cham. / URL: https://doi.org/10.1007/978-3-031-81557-7_5

4. Polinkevych, O., Kuzmak, O., Kuzmak, O. (2024). The Strategy of Sustainable Development of Digital Business in the Conditions of the Variability of the Business Environment and European Integration. In: Semenov, A., Yepifanova, I., Kajanová, J. (eds) Data-Centric Business and Applications. Lecture Notes on Data Engineering and Communications Technologies, vol 194. Springer, Cham. / URL: https://doi.org/10.1007/978-3-031-53984-8_2

5. Kuzmak O., Kuzmak O. Transformational processes of ensuring sustainable urban development: the realities of Ukraine. IOP Conference Series. Volume 1254 , 4th International Conference on Sustainable Futures: Environmental, Technology, Social and Economic Matters (ICSF-2023). / URL: https://doi.org/10.1088/1755-1315/1254/1/012079

6. Кузьмак О.М., Кузьмак О.І. Сталий розвиток міст як інструмент повернення біженців: перспективи відновлення громад в Україні. Економічні науки: збірник наукових праць Луцького національного технічного університету. Серія “Регіональна економіка”. Випуск №21(83). Редкол.: відп. ред. д.е.н., професор Л.Л. Ковальська. Луцьк: ВІП ЛНТУ, 2024. С.165-175. / URL: http://e-region.lutsk-ntu.com.ua/index.php/ekonomichni_nauky/issue/view/7/10

7. Kuzmak, O. (2023). Sustainable marketing as a key competitive strategy for businesses [Stalyi marketynh yak kliuchova konkurentna stratehiia dlia biznesu], Socio-economic research bulletin, Vìsnik socìal’no-ekonomìčnih doslìdžen’ (ISSN 2313-4569), Odessa National Economic University, Odessa, No. 3-4 (86-87), pp. 161-175. / URL: https://doi.org/10.33987/vsed.3-4(86-87).2023.161-175

8. Kuzmak O. Social responsibility as an instrument of marketing strategy to ensure the competitiveness of the enterprise towards sustainable development. Економічний форум. Науковий журнал, 2023, №4. С.70-80. / URL: https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2023-4-9

9. Полінкевич О. , Кузьмак О., Камінський Р. Соціальне забезпечення як фактор сталого розвитку . Вісник Львівського університету. Серія економічна. 2023. Вип. 65. С . 35-48 DOI : http://dx.doi. o rg/10.30970/ves.2023.65.0.6504

10. Glonti, V., Polinkevych, O., Khovrak, I., Trynchuk, V., Beridze, I. Transformation of the business models in the context of achieving sustainable development. Quality - Access to Success, 2024, 25(202), p.40 DOI: 10.47750/QAS/25.202.05 / URL: https://doi.org/10.47750/QAS/25.202.05

11. Pontrandolfo P., Polinkevych O., Scozzi B., Kuzmak O. Inteligentne miasta dla zrównoważonego rozwoju społeczności lokalnych na przykładzie Wołynia i miasta Lublin Comparative Economic Research. Central and Eastern Europe. 2023. Volume 26, Number 3, / URL: https://doi.org/10.18778/1508-2008.26.21

12. Полінкевич О.М. Вплив соціальної нерівності на реалізацію бізнес-стратегії сталого розвитку корпорацій. Вісник соціально-економічних досліджень. 2023. № 3-4 (86−87). С.108−121 DOI: https://doi.org/10.33987/vsed.3-4(86-87).2023.108-121 /

13. Павліха Н.В., Цимбалюк І.О., Хомюк Н.Л., Войчук М. В., Савчук А.Ю., Коломечюк В.В., Цимбалюк С.М. Безпека сталого розвитку регіонів та територіальних громад України на засадах інклюзивного зростання: монографія. Луцьк : Вежа-Друк. 2022. 514 с.

14. Shmatkovska, T., Shubalyi, O., Rogach, S., Kupyra, M., Dobryanskyy, O., Shved, A., & Voichuk, M. (2023). Simulation of Socio-Economic Security of Rural Areas in the Conditions of Sustainable Development: a Case Study of Ukraine. Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture & Rural Development, 23(1). / URL: https://openurl.ebsco.com/EPDB%3Agcd%3A4%3A21484948/detailv2?sid=ebsco%3Aplink%3Ascholar&id=ebsco%3Agcd%3A163933641&crl=f

15. Скороход І. С., Войчук М. В. Особливості формування та розвитку спільного екологічного ринку ЄС: Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2020. №2. С. 25-32.

16. Войчук, М. Етимологія поняття «економічна інклюзія» в контексті циклічного розвитку економіки. Інноваційна економіка. 2021, №3-4, 28-33. DOI: https://doi.org/10.37332/2309-1533.2021.3-4.4 / URL: https://doi.org/10.37332/2309- 1533.2021.3-4.4

*Праці інших авторів:*

17. Territorial Agenda 2030. A future for all places. Territorial Agenda 2030. https://territorialagenda.eu/ta2030/aim/

18. Urban Agenda for the EU. Pact of Amsterdam, 2016; актуальна рамка Urban Agenda for the EU. https://www.urbanagenda.urban-initiative.eu/urban-agenda-eu

19. The New Leipzig Charter – The transformative power of cities for the common good. 2020. https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/brochure/new_leipzig_charter/new_leipzig_charter_en.pdf

20. European Commission, Directorate-General for Regional and Urban Policy et al. Report on the Quality of Life in European Cities, 2023. Publications Office of the European Union. https://joint-research-centre.ec.europa.eu/projects-and-activities/survey-methods-and-analysis-centre/quality-life_en

21. European Committee of the Regions, EU annual report on the state of regions and cities – Factsheet 2025, European Committee of the Regions, 2025, https://data.europa.eu/doi/10.2863/3119121

22. United Nations. (2017). New urban agenda : H III : Habitat III : Quito 17-20 October 2016. United Nations. URL: https://habitat3.org/wp-content/uploads/NUA-English.pdf

23. European Commission. Towards a Sustainable Europe by 2030. Reflection Paper. 2019. https://commission.europa.eu/publications/towards-sustainable-europe-2030_en

24. European Commission. Cohesion Policy 2021-2027: policy framework and open data. https://cohesiondata.ec.europa.eu/funds/21-27

25. European Urban Initiative (EUI). Innovative Actions, Capacity Building and Knowledge Building for sustainable urban development. https://www.urban-initiative.eu/#

26. URBACT IV Programme 2021–2027. Integrated sustainable urban development and inter-city cooperation. https://urbact.eu/news/urbact-iv-officially-approved

27. European Commission. The European Green Deal. COM(2019) 640 final. 2019. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52019DC0640

28. European Parliament and Council. Directive (EU) 2022/2464 as regards corporate sustainability reporting (CSRD). Актуальна консолідована редакція. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=consolidation:2022L2464%2F20260318_0020010

29. European Parliament and Council. Directive (EU) 2024/1760 on corporate sustainability due diligence (CSDDD). Актуальна консолідована редакція. https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/1760

30. European Commission. EU Emissions Trading System (EU ETS). https://climate.ec.europa.eu/areas-action/carbon-markets/about-eu-ets_en

31. Council of the European Union. Fit for 55. https://www.consilium.europa.eu/en/policies/fit-for-55

32. European Commission. (2020). A New Circular Economy Action Plan: For a Cleaner and More Competitive Europe. COM(2020) 98 final. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0098

33. European Investment Bank. Transitioning to a circular economy: Closing the investment gap in Europe. 2026. DOI: 10.2867/7007171. https://www.eib.org/en/publications/20250063-transitioning-to-a-circular-economy

34. Circle Economy. The Circularity Gap Report 2026: The Value Gap. Amsterdam: Circle Economy, 2026. https://dashboard.prod.circularity-gap.world/report/2026/cgr-2026-overview

35. ISO. ISO 26000:2010. Guidance on social responsibility. https://www.iso.org/iso-26000-social-responsibility.html

36. Social Accountability International. SA8000:2026 Standard for Decent Work. https://sa-intl.org/es/resources/sa8000-standard/

37. Global Reporting Initiative (GRI). GRI Standards: Global Standards for Sustainability Impacts. https://globalreporting.org/standards

38. United Nations Global Compact. The Ten Principles of the UN Global Compact. https://unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles

39. OECD (2023), OECD Guidelines for Multinational Enterprises on Responsible Business Conduct, OECD Publishing, Paris, https://doi.org/10.1787/81f92357-en.

40. OECD (2018), OECD Due Diligence Guidance for Responsible Business Conduct, OECD Publishing, Paris, https://doi.org/10.1787/15f5f4b3-en.

41. International Labour Organization. Tripartite Declaration of Principles concerning Multinational Enterprises and Social Policy (MNE Declaration). ILO, 2023. https://www.ilo.org/publications/tripartite-declaration-principles-concerning-multinational-enterprises-and-3

42. European Commission. EU Mission: Climate-Neutral and Smart Cities. Horizon Europe. https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/eu-missions-horizon-europe/climate-neutral-and-smart-cities_en

43. European Environment Agency / Climate-ADAPT. About the Urban Adaptation Support Tool. https://climate-adapt.eea.europa.eu/en/knowledge/tools/urban-ast/step-0-1

44. Carroll, A. Corporate Social Responsibility: Evolution of a Definitional Construct. Bus. Soc. 1999, 38, 268-295 https://doi.org/10.1177/000765039903800303

45. Caputo, F., Scuotto, V., Papa, A., & Del Giudice, M. (2021). From Sustainability Coercion to Social Engagement: The Turning Role of Corporate Social Responsibility. Corporate Governance and Research & Development Studies, 2, 1531. https://doi.org/10.3280/cgrds2-2020oa10558

46. Соціальна відповідальність суспільних інститутів: інноваційний та соціально-гуманітарний аспект / за наук. ред. А. Я. Кузнєцової, Л. К. Семів, З. Е. Скринник. Київ: Університет банківської справи, 2019. 287 с.

47. Якименко І. Л., Петрашко Л. П., Димань Т. М. та ін. Стратегія сталого розвитку: Європейські горизонти. Київ: НУХТ, 2022. 337 с. https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/7990/1/stratehiia_staloho.pdf

48. Підтримка бізнесу в умовах війни: практичні рекомендації для громад. U-LEAD з Європою,

2023. https://u-lead.org.ua/storage/admin/files/0f1194b30d5170a2433a3786dbbdf50d.pdf

**Додаток. Освітні програми й погодження групами забезпечення**

*Вибіркова дисципліна — освітні програми, у робочих планах яких вона є.*

| № | Освітня програма | Спеціальність, ступінь | Гарант ОП | Група забезпечення |
|---|---|---|---|---|
| 1 | Автоматизація та комп’ютерно-інтегровані технології | G7 Автоматизація, комп’ютерно-інтегровані технології та робототехніка, магістр | к.т.н., доцент Павло ГУМЕНЮК | протокол № 1а від «24» вересня 2026 р. |
| 2 | Готельно-ресторанна справа | J2 Готельно-ресторанна справа та кейтеринг, магістр | к.г.н, доцент Оксана ГРОМИК | протокол № 3 від «25» вересня 2026 р. |
| 3 | Дизайн | B2 Дизайн, магістр | д.т.н., професор Сергій ПУСТЮЛЬГА | протокол № 2 від «25» вересня 2026 р. |
| 4 | Економіка | C1.01 Економіка та міжнародні економічні відносини. Економіка, магістр | к.е.н., доцент Микола ДЗЯМУЛИЧ | протокол № 1 від «26» серпня 2026 р. |
| 5 | Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка | G3 Електрична інженерія, магістр | к.н., доцент Юрій ГРИЦЮК | протокол № 2 від «25» вересня 2026 р. |
| 6 | Електроніка | G5 Електроніка, електронні комунікації, приладобудування та радіотехніка, магістр | к.т.н., доцент Валентин ЗАБЛОЦЬКИЙ | протокол № 2 від «25» вересня 2026 р. |
| 7 | Інтелектуальний аналіз даних | E7 Математика, магістр | к.ф.-м.н., доцент Галина ГУБАЛЬ | протокол № 2 від «24» вересня 2026 р. |
| 8 | Маркетинг | D5 Маркетинг, магістр | к.е.н., професор Сергій ВОЙТОВИЧ | протокол № 4 від «26» серпня 2026 р. |
| 9 | Менеджмент | D3 Менеджмент, магістр | д.е.н., професор Оксана КОЩІЙ | протокол № 2 від «25» вересня 2026 р. |
| 10 | Міжнародні економічні відносини | C1.02 Економіка та міжнародні економічні відносини. Міжнародні економічні відносини, магістр | к.е.н., доцент Наталія ГАЛАЗЮК | протокол № 1 від «25» вересня 2026 р. |
| 11 | Облік і оподаткування | D1 Облік і оподаткування, магістр | к.е.н., доцент Ірина ЖУРАКОВСЬКА | протокол № 1 від «26» серпня 2026 р. |
| 12 | Публічне управління та адміністрування молодіжної політики | D4 Публічне управління та адміністрування, магістр | к.е.н., Senior Researcher Максим ВОЙЧУК | протокол № 2-2026/27 від «24» вересня 2026 р. |
| 13 | Роботизовані комплекси | G9 Прикладна механіка, магістр | д.т.н., професор Андрій СЯСЬКИЙ | протокол № 2 від «25» вересня 2026 р. |
| 14 | Туризм | J3 Туризм та рекреація, магістр | к.пед.н., доцент Тетяна ЗУБЕХІНА | протокол № 2 від «25» вересня 2026 р. |
| 15 | Управління персоналом та економіка праці | C1.01 Економіка та міжнародні економічні відносини. Економіка, магістр | к.н., доцент Антоніна ГОРДІЙЧУК | протокол № 3 від «25» вересня 2026 р. |

| № | Освітня програма | Спеціальність, ступінь | Гарант ОП | Група забезпечення |
|---|---|---|---|---|
| 16 | Фінанси, банківська справа та страхування | D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, бакалавр | к.е.н., доцент Леся ІЩУК | протокол № 2 від «25» вересня 2026 р. |
| 17 | Фінанси, банківська справа та страхування | D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, магістр | к.е.н., доцент Вікторія ДОРОШ | протокол № 3 від «25» вересня 2026 р. |
| 18 | Цивільна безпека | K10 Цивільна безпека, магістр | к.т.н., доцент Микола РУДИНЕЦЬ | протокол № 2 від «25» вересня 2026 р. |
| 19 | Цифровий маркетинг | D5 Маркетинг, магістр | к.е.н., доцент Ірина ЛОРВІ | протокол № 2 від «25» вересня 2026 р. |